

הקשר הנפלא בין פרשת כי תצא לחודש אלול בחודש אלול מטהר הקב"ה את ישראל שיהיו ראויים להיות קלף לתורה שבעל פה

על פי מה שנקדים לבאר הענין המיוחד של חודש אלול, שנתרצה הקב"ה לתת לישראל לוחות שניים, ועלה משה רבינו שוב להר ארבעים יום וארבעים לילה, כמו שכתוב (דברים י-י): "ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים ארבעים יום וארבעים לילה".

והנה מלשון הכתוב משמע, כי כמו שלמד משה רבינו תורה מהקב"ה בארבעים הימים הראשונים, כן למד תורה מהקב"ה גם בארבעים הימים האחרונים. וכן מבואר בברייתא דסדר עולם רבה (פרק ו) שהביא רש"י (שם ט-יח) והובא בתוספות (ב"ק פב. ד"ה כדי):

"באותה שעה נתרצה הקב"ה לישראל ואמר למשה לפסול לוחות שניות ולעלות שנאמר (שם י-א) בעת ההיא אמר ה' אלי פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים ועלה אלי ההרה ועשית לך ארון עץ... ונשנית לו תורה פעם שנית, שנאמר ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים ארבעים יום וארבעים לילה".

וכן מבואר בפרקי דרבי אליעזר (פרק מו) על מה שכתוב (שמות לד-ד): "ויפסול שני לוחות אבנים כראשונים וישכם משה בבוקר ויעל אל הר סיני, עלה משה עם הלוחות ועשה ארבעים יום בהר, יושב לפני הקב"ה כתלמיד שיושב לפני רבו, קורא בדת מקרא ביום ושונה בדת משנה בלילה".

אך לפי זה צריך ביאור מכיון שכבר זכה משה רבינו להשיג כל התורה בארבעים הימים הראשונים, כמבואר בגמרא (נדרים לח): "בתחילה היה משה למד תורה ומשכחה עד שניתנה לו במתנה, שנאמר (שמות לא-יח) ויתן

בפרשתנו פרשת כי תצא שאנו קוראים מדי שנה בשנה בחודש אלול, דבר בעתו מה טוב לפתוח בקשר הנפלא בין פרשת כי תצא לחודש התשובה אלול, כמו שמפרש רבינו האריז"ל ב"לקוטי תורה" את הפסוקים בפתיחת הפרשה (דברים כא-י):

"כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שביו, וראית בשביה אשת יפת תואר וחשקת בה ולקחת לך לאשה, והבאתה אל תוך ביתך וגלחת את ראשה ועשתה את צפרניה, והסירה את שמלת שביה מעליה וישבה בביתך ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים, ואחר כן תבוא אליה ובעלתה והיתה לך לאשה".

מפרש רבינו האריז"ל: "כי תצא למלחמה על אויבך", שהם היצר הרע וכוחותיו, ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שביו, שתצליח להתגבר עליו, "וראית בשביה אשת יפת תואר", היא הנשמה הנמצאת בשבי בתוך הגוף, "וגלחת את ראשה", שתסיר מהמוח שבראש את האמונות הרעות, "ועשתה את צפרניה", כדי להימנע מתענוגי הגוף, "והסירה שמלת שביה", שתסיר הנשמה את הלבוש שנעשה מעבירות הגוף, "ובכתה את אביה", זה הקב"ה, "ואת אמה", היא השכינה הקדושה, "ירח ימים", הוא חודש אלול, לשוב בתשובה ולתקן את כל אשר חטא.

**מה למד משה רבינו במ' הימים האחרונים
אחרי שכבר למד כל התורה במ' הימים הראשונים**

כדרכה של תורה הנדרשת בשבעים פנים, רחש לבי דבר טוב לבאר הקשר בין פרשת כי תצא לחודש אלול,

על כבודו של אדם גדול בתורה, על פי מה שהביא ה"שב שמעתתא" (הקדמה ד"ה רשב"י) לפי הבנתו העמוקה בשם המהר"ל מפראג ב"תפארת ישראל" (פרק סח), שמבאר מאמר הגמרא (גיטין ס:): "לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבעל פה, שנאמר (שמות לד-כז) כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל".

וביאר המהר"ל כי כשם שהתורה שבכתב נכתבת על גבי הקלף, כן התורה שבעל פה צריכה קלף, שהוא פה האדם שעוסק בו בתורה שבעל פה. והנה מהתורה שבכתב הכתובה על גבי קלף העשוי מעור בהמה, אין הוכחה כל כך על הברית והקשר שבין ישראל לאביהם שבשמים, אולם מהתורה שבעל פה שניתנה לישראל שיעסקו בה בעל פה, עד כדי כך שהפה מזדכך ומתעלה להיות קלף לתורה, מזה יש הוכחה ברורה על הברית והקשר שבין ישראל להקב"ה, ומטעם זה "לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבעל פה".

ונראה להוסיף כי הן אמת שעיקר עסק התורה הוא בפה, אבל למעשה כל האיברים חייבים להשתתף בעסק התורה, כמבואר בגמרא (עירובין נג:): "ברוריה אשכחיה לההוא תלמידא דהוה קא גריס בלחישא בטשא ביה, אמרה ליה לא כך כתוב (שמואל ב כג-ה) ערוכה בכל ושמורה, אם ערוכה ברמ"ח איברים שלך משתמרת, ואם לאו אינה משתמרת". ופירש המהרש"א: "שהדיבור בקול רם מביא הרגשה ותנועה לכל האברים". נמצא לפי זה כי כאשר איש ישראל עוסק בתורה שבעל פה, הרי לא רק פיו נעשה בבחינת קלף שעליו נחקקת התורה אלא כל גופו.

מעתה יאירו עינינו להבין מאמרו של רבא, כמה טיפשים הם אותם האנשים הקמים מפני ספר תורה ולא קמים מפני אדם גדול בתורה, שהרי ספר התורה כתוב על עור של בהמה ועם כל זה הוא מתקדש בקדושת ספר תורה, על אחת כמה וכמה אדם גדול בתורה שעוסק בתורה שבעל פה כדי לבאר כל הדברים הסתומים בתורה שבכתב, שגופו נעשה קלף לתורה שבעל פה ומתקדש בקדושת ספר תורה.

הנה כי כן מאחר שלא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל תורה שבעל פה, נמצא לפי זה כי קדושת הגוף של גדול בתורה היא גדולה מקדושת ספר תורה,

אל משה ככלותו לדבר אתו, אם כן איזה חלק בתורה למד משה מהקב"ה כתלמיד העומד לפני רבו בארבעים הימים האחרונים.

חידוש גדול למדנו על כך מדברי החידושי הרי"ם זי"ע, כמו שהביא בשמו ה"שפת אמת" (פרשת פרה שנת תרל"א): "אדוני אבי זקני מורי ורבי וצלה"ה הגיד על מה שהיה משה רבינו ע"ה מ'ימים שניים בהר, אף שכבר קיבל במ' ימים הראשונים, ואמר שהוא כענין (ברכות לד:) במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד, ולכן היה אחר כך קבלתו באופן אחר ממקודם".

ביאור החידוש של רבא על טיפשות האנשים הקמים מפני ספר תורה ואינם קמים מפני גברא רבא

רחש לבי דבר טוב לברר מקחו של צדיק הגה"ק החידושי הרי"ם זי"ע, במה שונה התורה שלמד משה רבינו במ' הימים האחרונים ממה שלמד במ' הימים הראשונים, בהקדם לבאר מה שכתוב בפרשתנו פרשת כי תצא העונש שמענישים בית דין את החוטא שעבר על לא תעשה (דברים כה-ב): "והיה אם בין הכות הרשע והפילו השופט והכהו לפניו כדי רשתו במספר, ארבעים יכנו לא יוסיף".

והנה על אף שמפורש בכתוב "ארבעים יכנו", גילו חכמינו ז"ל שאין מלקים אותו רק אחד פחות מארבעים שהן שלשים ותשע מלקיות, כמו ששינוי במשנה (מכות כב:): "כמה מלקין אותו, ארבעים חסר אחת, שנאמר במספר ארבעים, מנין שהוא סמוך לארבעים". ופירש רש"י: "חשבון המשלים סכום של ארבעים, שגורם לקרות אחריו ארבעים, והיינו שלשים ותשע".

על ענין זה מצינו מאמר נפלא בגמרא (מכות כב:): "אמר רבא כמה טפשי שאר אינשי דקיימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי גברא רבא, דאילו בספר תורה כתיב ארבעים ואתו רבנן בצרו חדא". פירוש, כמה טיפשים הם אותם בני אדם הקמים מפני ספר תורה ואינם קמים מפני אדם גדול בתורה, שהרי בספר תורה כתוב "ארבעים יכנו", ובאו חכמים וגרעו אחת והעמידו על ל"ט מלקיות.

רחש לבי דבר טוב לבאר הטעם שבחר רבא להגדיר כטיפשות טעות זו של בני אדם להעדיף כבוד ספר תורה

ב' של שבועות (בד"ה "אזהרת ראשית לעמך נתת"): "חקרי הלכות וסדרים ששה, ועליהם תלמוד שלשים וששה".

מה נפלא הרמז שכתב בשו"ת מהרי"א אסאד (אור"ח סימן א) לבאר לפי האמור מה שדרשו בגמרא הנ"ל, שלא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל תורה שבעל פה, ממקרא שכתוב: "כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל", על פי מה ששינו בגמרא (ברכות ה.): "ואין טוב אלא תורה, שנאמר (משלי ד-ב) כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו".

נמצא לפי זה כי ל"ו מסכתות שיש בתורה שבעל פה הן ל"ו פעמים טו"ב בגימטריא ברי"ת. הנה כי כן זהו שרמז הקב"ה על תורה שבעל פה בכתוב: "כי על פי הדברים האלה" - אל"ה בגימטריא ל"ו מסכתות שיש בתורה שבעל פה, בזכות "כרתי אתך ברית", שכן ל"ו פעמים טו"ב בגימטריא ברי"ת.

נקדים עוד מה שכתב ה"בני יששכר" (סיון מאמר 1 אות ב) בשם הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע, כי בכל דבר שבעולם יש ממוצע המקשר בין שני הקצוות, בין בעל חי ובין אדם המדבר הממוצע הוא הקוף, בין שבת לחול הממוצע הוא תוספת שבת, בין ישראל לאומות העולם הממוצע הוא נשמת גרים, ובין תורה שבכתב לתורה שבעל פה הממוצע הוא הקרי והכתיב שבתורה, כי הכתיב כמו שכתוב בספר תורה הוא תורה שבכתב, ואילו הקרי שנקרא בעל פה כפי שנקרא ולא כפי שכתב הוא תורה שבעל פה.

מעתה יאירו עינינו להבין ענין הכתיב והקרי בפסוק "ולו אנחנו עמו", כי הכתיב שהוא בבחינת תורה שבכתב הוא "ולא אנחנו עמו" עם א', ללמדנו שהעוסק רק בתורה שבכתב בלי תורה שבעל פה, אינו בבחינת עמו של הקב"ה, שהרי לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל תורה שבעל פה, אבל הקרי שהוא בבחינת תורה שבעל פה הוא "ולו אנחנו עמו", כי בזכות תורה שבעל פה שיש בה ל"ו מסכתות, אנו זוכים להיות עמו של הקב"ה בבחינת "ולו אנחנו עמו" - ל"ו דייקא שהן ל"ו מסכתות בתורה שבעל פה.

האותיות פרחו מהלוחות וכבדו על ידיו של משה

הבה נמשיך במסע הקודש לבאר לפי זה איך שייכת עבודה נפלאה זו להפוך "ולא אנחנו עמו" עם אות א'

לכן אותם אנשים שמעדיפים קדושת ספר תורה שנכתב על קלף שנעשה מעור של בהמה טהורה, על קדושת תורה שבעל פה שנכתבה על הקלף של גדול בתורה, הם טיפשים שלא השכילו להבין נקודה עמוקה זו.

בחודש אלול צריך להפוך ל"א אנחנו עמו" ל"לו אנחנו עמו"

בדרך זו במסילה נעלה לבאר איך ענין נפלא זה מתקשר עם חודש אלול, על פי מה שכבר הבאנו במאמר שעבר על פרשת שופטים הרמז הנפלא שהביא ה"שפת אמת" (אלול שנת תרל"ב, תרמ"ב, תרמ"ד) בשם זקינו הגה"ק בעל חידושי הרי"ם זי"ע, אשר דיבר בקדשו לבאר הטעם שחודש התשובה נקרא אלול, על פי מה שכתוב (תהלים ק-ג): "דעו כי ה' הוא אלקים הוא עשנו ולו אנחנו עמו וצאן מרעיתו". ונמסר במסורה כתיב וקרי, הכתיב הוא "ולא" עם א' "ולא אנחנו עמו", ואילו הקרי הוא "ולו" עם ו' "ולו אנחנו עמו".

וביאר כי הכתיב והקרי עולים בקנה אחד, כי כשאנו מכירים בשפלות עצמנו שמצד מעשינו הרינו בבחינת הכתיב "ולא אנחנו עמו", אנו זוכים להתקרב לה' בתשובה שלימה בבחינת הקרי "ולו אנחנו עמו", להיות עמו של הקב"ה. הנה כי כן זהו הרמז בשם החודש אלול שהוא צירוף אותיות ל"א עם ל"ו, כי תכלית התשובה בחודש אלול היא לשלב בין הכתיב והקרי, שנכיר כי בעוונותינו הרבים אנו בבחינת "ולא אנחנו עמו", ועל ידי זה נזכה לתקן הכל בתשובה שלימה ולהיות בבחינת "ולו אנחנו עמו".

केबदा क्मिा माऱिा नऱाा लेहोसिफ तबलिं लदबऱिो हकदोशिस, एल फि माे शकतब ब"दऱशोत हतस सोफऱ" (ह"ब दफ तिा) लबार् हतेस शबहार रब आशि लसिीस आत हतलמוד बबलि बमाऱु (नदह एग.): "तना दबि אליהו कल השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא, שנאמר (חבקוק ג-1) הליכות עולם לו, אל תקרי הליכות אלא הלכות".

וביאר בדברי קדשו כי בתלמוד בבלי שהוא תורה שבעל פה ישנן ל"ו מסכתות שיש בהן הלכות ברורות, וזהו הרמז בכתוב: "הליכות עולם לו" - ל"ו דייקא, לרמז שהליכות עולם הן בזכות העסק בתורה שבעל פה שיש בה ל"ו מסכתות. ויש לציין מקור לכך בפיט למוסף יום

ישוב הפליאה: מה למד הקב"ה עם משה רבינו במ' הימים האחרונים אחרי שכבר למד עמו כל התורה במ' הימים הראשונים

מהר"ל מפראג: כמו שתורה שבכתב צריכה קלף מעור של בהמה כך תורה שבעל פה צריכה קלף גוף האדם שעוסק בתורה

"לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבעל פה", כי בזכות זה נעשו קלף אל התורה

במ' הימים האחרונים למד הקב"ה עם משה כל התורה שבעל פה עד שגופו נעשה קלף אל התורה וסלל בכך את הדרך לכל ישראל

ומזה הם כתובים", ועל זה הוא שאומר שכל התורה שבעל פה היתה כתובה על הלוחות, אבל בלוחות השניים לא נכתבה התורה שבעל פה בין דיבור לדיבור, אלא נמסרה למשה רבינו בעל פה שילמדה לישראל.

רק בלוחות השניים מפורשת הברית בזכות תורה שבעל פה

מוסיף על כך ה"בית הלוי" הוכחה חותכת שלא מסר הקב"ה לישראל את התורה שבעל פה רק בלוחות השניים, ממנה ששינו בגמרא (גיטין ס:): "לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבעל פה, שנאמר (שמות לד-כז) כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל".

והנה כאשר נתבונן בפסוקים נראה, כי פסוק זה על כריתת ברית בין הקב"ה לישראל בזכות תורה שבעל פה, לא נאמר בלוחות הראשונים כי אם בלוחות השניים, אחרי שנתרצה הקב"ה לתפלתו של משה ואמר לו (שם לד-א): "פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים", הרי מבואר כי המושג של תורה שבעל פה נתחדש רק בלוחות השניים, והיינו כי בלוחות הראשונים הכל היה בכלל תורה שבכתב.

ונראה להביא ראיה ברורה לחידושו של ה"בית הלוי", כי כל התורה שבעל פה נכתבה על הלוחות הראשונים, מדברי המקובל האלקי הרמ"ע מפאנו ב"עשרה מאמרות"

לבחינת "ולו אנחנו עמו" עם אות ו', לחודש אלול"ל שהוא אותיות ל"א ל"ו, על פי מה שמצינו גילוי נפלא בענין ההבדל בין לוחות ראשונים ללוחות שניים, בשאלות ותשובות "בית הלוי" (חלק הדרושים דרוש יח), ונסדר את דבריו המאירים בסדר נכון דבר דבור על אופניו.

בפרשת כי תשא אנו למדים על שבירת הלוחות (שמות לב-ט): "ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחולות ויחר אף משה וישלך מידו את הלוחות וישבר אותם תחת ההר". מגלים

לנו חכמינו ז"ל במדרש הסיבה לשבירת הלוחות (שמו"ר מו-א): "שפרחו הכתובים מן הלוחות לכך שברן". ובמדרש (ילקוט שמעוני פרשת שמות סימן שצג): "נסתכל משה בלוחות וראה הכתב שבהן שפרחו, וכבדו על ידי משה ונפלו מידיו ונשתברו". וצריך ביאור להבין הענין שכבדו הלוחות על ידיו של משה.

אומר על כך ה"בית הלוי" רעיון נשגב על פי המבואר בירושלמי (שקלים כה.): "חנניה בן אחי רבי יהושע אומר בין כל דיבור ודיבור דקדוקיה ואותיותיה של תורה, דכתיב (שיר השירים ה-ד) ממולאים בתרשיש, פִּימָא רבא. רבי שמעון בן לקיש כד הוה מטי הדין קרייה הוה אמר יפה למדני חנניה בן אחי רבי יהושע, מה הים הזה בין גל גדול לגל גדול גלים קטנים, כך בין כל דיבור ודיבור דקדוקיה ואותיותיה של תורה".

נמצינו למדים מזה כי בתוך הלוחות עצמם בין דיבור לדיבור היו כתובים כל דקדוקי הלכות של תורה שבעל פה. לפי זה מחדש ה"בית הלוי", כי כל זה היה רק בלוחות הראשונים טרם חטא העגל, אז לא היו ישראל צריכים לעמול כדי להשיג את התורה שבעל פה, אלא הכל היה כתוב הדר הוא לכל חסידיו על הלוחות מוכן ומזומן לישראל.

והביא ראיה לכך ממנה שהביא בירושלמי (שם) לפני זה, מקרא שכתוב בלוחות הראשונים (שמות לב-טו): "מזה

גילה הקב"ה למשה כל התורה
שבעל פה שהרי כתבה על
הלוחות.

**בלוחות השניים היתה
כתובה רק תורה שבכתב
ולמד עמו הקב"ה בעיקר
תורה שבעל פה**

בדרך זו ממשיך ה"בית
הלוי" לבאר, שבלוחות השניים
גילה הקב"ה למשה רבינו כי
מעתה ישתנה סדר מסירת
התורה לישראל, כי תחת אשר
בלוחות הראשונים כל חלקי
התורה שבכתב ושבעל פה היו כתובים על הלוחות,
מעתה בלוחות השניים רק תורה שבכתב תהיה כתובה
על הלוחות, ואילו כל בירורי הלכות והאגדות יימסרו
להם בעל פה על ידי משה רבינו ושאר חכמי התורה בכל
דור ודור.

וזהו הטעם שאמר הקב"ה למשה רק בלוחות השניים:
"כתב לך את הדברים האלה" רק תורה שבכתב בלי תורה
שבעל פה, ומפרש הטעם לכך "כי על פי הדברים האלה
כרתי אתך ברית ואת ישראל", היינו בזכות תורה שבעל
פה שלא נכתבה בלוחות השניים, אלא נמסרה לישראל
שהם יעמלו ויגלו אותה, כרת הקב"ה ברית עם ישראל,
כי כאן נתגלה היסוד הגדול שהקב"ה התורה וישראל
אחד הם.

על פי האמור הוא מפרש כמין חומר מקרא שכתוב
בפרשת כי תשא (שמות לד-א): "ויאמר ה' אל משה פסל
לך שני לוחות אבנים כראשונים, וכתבתי על הלוחות את
הדברים אשר היו על הלוחות הראשונים אשר שברת".
ויש לדקדק מאחר שאמר לו הקב"ה: "וכתבתי על הלוחות
את הדברים אשר היו על הלוחות הראשונים", לשם מה
עוד הוסיף לפרש: "אשר שברת".

אך לפי האמור דקדק הקב"ה בכוונה תחילה לומר
כן, כדי לגלות לו בכך כי בלוחות השניים יכתוב רק
עשרת הדברות שהיו כתובים על הלוחות הראשונים

**חידושי הרי"ם: אלו"ל הוא אותיות ל"א ל"ו
כי צריך להפוך "ולא אנחנו עמו" ל"ולו אנחנו עמו"**

**בזכות העסק בתורה שבעל פה שיש בה ל"ו מסכתות
אנו זוכים להיות בבחינת "ולו אנחנו עמו" ל"ו דייקא**

**בית הלוי: בלוחות הראשונים לא נמסרה למשה תורה שבעל פה
אלא הכל היה כתוב על הלוחות בין עשרת הדברות**

**בלוחות השניים נמסרה כל התורה שבעל פה לישראל,
והרוויחו שגופם נעשה בבחינת קלף אל התורה שבעל פה**

(מאמר חקור דין ח"ב פרק טז) שהביא את מאמר הירושלמי
בשקלים הנ"ל, והוסיף כי מאמר זה מתאים עם מאמר
הבבלי (ברכות ה.) שדרשו על מקרא שכתוב (שמות כד-יב):

"ויאמר ה' אל משה עלה אלי ההרה והיה שם, ואתנה לך
את לוחות האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם,
לוחות, אלו עשרת הדברות, תורה, זה מקרא, והמצוה, זו
משנה, אשר כתבתי, אלו נביאים וכתובים, להורותם, זה
גמרא, מלמד שכולם ניתנו למשה מסיני".

והנה מקרא זה הרי נאמר בפרשת משפטים על
המעמד של מתן תורה, כשצוה הקב"ה למשה לעלות
להר סיני לקבל את הלוחות הראשונים, ומפרש הרמ"ע
שכוונת הגמרא לדרוש בזה כמו הירושלמי, שכל התורה
שבעל פה משנה וגמרא נכתבו על הלוחות, הרי לנו דברים
ברורים מדברי הרמ"ע מפאנו שמפרש דברי הירושלמי
על הלוחות הראשונים.

לפי זה מבאר ה"בית הלוי" דברי המדרש: "נסתכל
משה בלוחות וראה הכתב שבהן שפרחו, וכבדו על ידי
משה ונפלו מידי ונשתברו". הכוונה בזה על האותיות של
תורה שבעל פה שהיו כתובות על הלוחות הראשונים,
וכאשר ירד משה מן ההר וראה את חטא העגל, שגרם לכך
שפרחו האותיות מהלוחות, כבדו הלוחות על ידי של
משה, כי לא נשארה על הלוחות רק תורה שבכתב, שאין
לה שום ביאור והבנה בלי תורה שבעל פה, ואז עדיין לא

ואת ישראל", אשר מזה דרשו בגמרא: "לא כרת הקב"ה עם ישראל אלא בשביל דברים שבעל פה", כי אמנם כן רק בלוחות השניים נתקשר הקב"ה בברית זו של תורה שבעל פה הנכתבת על גופם של ישראל.

במ' ימים האחרונים חקק הקב"ה על משה רבינו את כל התורה שבעל פה

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו ליישב הפליאה הגדולה, מה למד הקב"ה עם משה רבינו במ' ימים האחרונים אחרי שכבר למד עמו כל התורה במ' ימים הראשונים, ולפי האמור הביאור בזה כי במ' ימים האחרונים למד הקב"ה עם משה רבינו את כל התורה שבעל פה, בכוונה תחילה שגופו הקדוש נעשה קלף אל התורה שבעל פה, באופן כי מה שכתב הקב"ה בלוחות הראשונות את התורה שבעל פה על הלוחות, כתב הקב"ה בלוחות השניים את כל התורה שבעל פה על גופו של משה רבינו.

ונראה לבאר הענין בזה ביתר שאת, לפי מה שפירש רש"י (שמות יח-א): "שקול משה כנגד כל ישראל". כי משה רבינו היה שורש נשמות כל ישראל, לכן על ידי שלמד הקב"ה עמו את כל התורה שבעל פה באופן כזה שגופו נעשה קלף אל התורה, סלל בכך את הדרך לכל שישים ריבוא ישראל שהיו ענפיו, שגם הם יזכו להיות קלף אל התורה שבעל פה על ידי שיעסקו בה. ויש להעמיס רעיון זה בדברי החידושי הרי"ם, כי הפעם הב' כשעלה משה להר למד עמו הקב"ה תורה לבעלי תשובה, שיזכרו ויטהרו את גופם שיזכו להיות קלף אל התורה שבעל פה.

הנה מה טוב ומה נעים לבאר בזה הקשר הנפלא בין חודש אלול שהוא אותיות ל"א ל"ו, לעבודתנו בקודש להפוך "ולא אנחנו עמו" עם א' ל"ו אנחנו עמו" עם ו', כי מאחר שבחודש אלול נתרצה הקב"ה למשה רבינו למסור למשה רבינו את הלוחות השניים שלא נכתבה עליהם תורה שבעל פה, כדי שיצטרכו ישראל לעמול בתורה שבעל פה, ועל ידי זה יתקדש גופם בקדושת ספר תורה, נמצא כי בחודש אלול אנו מהפכים את הכתיב "ולא אנחנו עמו", שמרמז כי כשעוסקים רק בתורה שבכתב אינם עמו של הקב"ה, לקרי "ולו אנחנו עמו", שמרמז כי כשעוסקים בתורה שבעל פה אנחנו עמו של הקב"ה.

בעת השבירה, אחרי שכבר פרחו כל האותיות מתורה שבעל פה. וזהו שאמר הקב"ה: "וכתבתי על הלוחות [רק] את הדברים אשר היו על הלוחות הראשונים אשר שברתי", בשעה ששברת אחרי שפרחו האותיות מתורה שבעל פה.

לסיום מוסיף ה"בית הלוי" לבאר, שלא נטעה לחשוב כי בכך שלא נכתבה התורה שבעל פה על הלוחות השניים הפסידו ישראל, אלא אדרבה הרוויחו בכך שגופם נעשה בבחינת קלף אל התורה שבעל פה, הנה הדברים בלשון קדשו:

"והנה על ידי זה שניתן להם אחר כך בעל פה, נתעלו בה ישראל מעלה גדולה יותר, דמקודם דכל התורה היה רמזו בהלוחות, היו ישראל והתורה שני עניינים, דישראל הם המקיימים להתורה ושומרים אותה, והיו אז בבחינת כלי שמונה בו התורה, וכמו ארון הקודש שמונה בו הספר תורה והוא תשמישי קדושה.

אבל אחר כך דניתן להם התורה שבעל פה, נמצא דישראל הם בבחינת קלף של תורה שבעל פה, וכמאמר הכתוב (משלי ג-ג) כתבם על לוח לבך, וכמו שהקלף של ספר תורה הוא עצם הקדושה ולא תשמיש, דהקלף והכתב שכתוב בו שניהם ביחד הם ספר תורה, כמו כן התורה וישראל כולא חד הוא".

ונראה שכוונתו ברורה על דברי המהר"ל מפרג הנ"ל, כי על ידי שהאדם עוסק בתורה שבעל פה נעשה גופו קלף לתורה שבעל פה. נמצא כי בלוחות הראשונים שכל התורה אפילו החלק שבעל פה היה כתוב על הלוחות, אם כן הכל היה בבחינת תורה שבכתב ולא זכו ישראל שהגוף שלהם יהיה בבחינת קלף אל התורה, אבל בלוחות השניים מאחר שלא נכתבה התורה שבעל פה על הלוחות, אלא נמסרה לישראל שיעסקו בה בכל רמ"ח איבריהם ושס"ה גידיהם, הרי נהפך הגוף להיות בבחינת קלף אל התורה שבעל פה, ומצד זה הרי נתקשרו עם הקב"ה בקשר עצום שהוא הברית שכרת הקב"ה עם ישראל בזכות תורה שבעל פה.

לפי זה מדויק מאד הטעם שגילה לנו הקב"ה רק בלוחות שניים: "כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית

הלוחות השניים שלא היתה כתובה עליהם תורה שבעל פה, לכן למד הקב"ה עמו תורה שבעל פה כדי שגופו יתקדש בקדושת התורה, לכן דוקא אז קרן עור פני משה ונהפכו לאור התורה.

הנה כי כן למדנו מכל האמור כי עבודתנו בקודש בחודש אלול, היא להפוך "ולא אנחנו עמו" לבחינת "ולו אנחנו עמו", על ידי שנקבל על עצמנו לעסוק בתורה שבעל פה, ולהפוך גופנו להיות קלף אל התורה שבעל פה, כדי שנתקדש בקדושת התורה, ובזכות זה נזכה לעשות הכנה ראויה לקראת הימים הנוראים לכתובה וחתימה טובה ולשנת גאולה וישועה במהרה בימינו אמן.

ועתה בא וראה כי על פי האמור יפתח לנו להבין מה שמצינו אצל משה רבינו ענין פלא כשירד עם הלוחות השניים, כי רק אחרי שירד עם הלוחות השניים קרן עור פניו, כמו שכתוב כשירד עם הלוחות השניים (שמות לד-כט): "ויהי ברדת משה מהר סיני ושני לוחות העדות ביד משה ברדתו מן ההר ומשה לא ידע כי קרן עור פניו בדברו אתו".

לפי האמור הביאור בזה כי בלוחות הראשונים לא חקק הקב"ה את התורה שבעל פה על גופו של משה רבינו, שהרי כל התורה שבעל פה היתה כתובה על הלוחות הראשונים, אבל כשעלה משה בארבעים הימים האחרונים לקבל את

